

БИМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ ЖУРНАЛИ

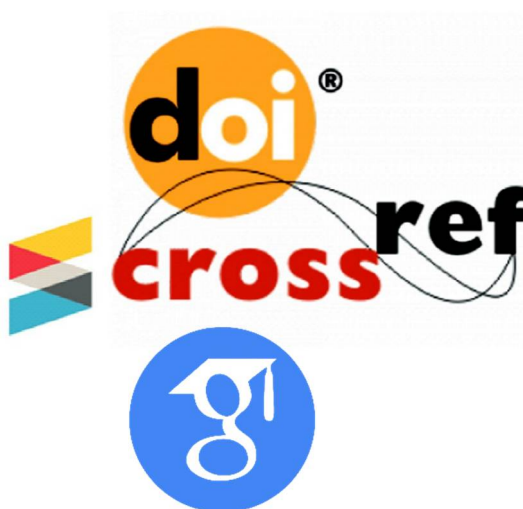
8 ЖИЛД, 1 СОН

ЖУРНАЛ БИМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ

ТОМ 8, НОМЕР 1

JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE

VOLUME 8, ISSUE 1

Бош муҳаррир:

Ризаев Жасур Алимжанович
тиббиёт фанлари доктори, профессор,
Самарқанд давлат тиббиёт университети ректори
ORCID ID: 0000-0001-5468-9403

Бош муҳаррир ўринбосари:

Зиядуллаев Шухрат Худайбердиевич
тиббиёт фанлари доктори, Самарқанд давлат тиббиёт
университети Илмий ишлар ва инновациялар бўйича
проректори, **ORCID ID:** 0000-0002-9309-3933

Масъул котиб:

Самиева Гулноза Утқуровна
тиббиёт фанлари доктори, доцент,
Самарқанд давлат тиббиёт университети
ORCID ID: 0000-0002-6142-7054

Нашр учун масъул:

Шаханова Шахноза Шавкатовна
PhD, Самарқанд давлат тиббиёт университети,
онкология кафедраси
ORCID ID: 0000-0003-0888-9150

ТАХРИРИЯТ КЕНГАШИ:

Арипова Тамара Уктамовна

*Иммунология ва инсон геномикаси институти директори –
тиббиёт фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон
Республикаси Фанлар академияси академиги*

Jin Young Choi

*Сеул миллий университети Стоматология мактаби оғиз ва
юз-жағ жаррохлиги департаменти профессори, Жанубий
Кореянинг юз-жағ ва эстетик жаррохлик ассоциацияси
президенти*

Абдуллаева Наргиза Нурмаатовна

*тиббиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд
давлат тиббиёт университети проректори, 1-клиникаси бош
врачи. **ORCID ID:** 0000-0002-7529-4248*

Худоярова Дилдора Рахимовна

*тиббиёт фанлари доктори, доцент, Самарқанд давлат
тиббиёт университети №1-сон Акушерлик ва гинекология
кафедраси мудири
ORCID ID: 0000-0001-5770-2255*

Орипов Фирдавс Суръатович

*тиббиёт фанлари доктори, доцент, Самарқанд давлат
тиббиёт университети Гистология, цитология ва
эмбриология кафедраси мудири
ORCID ID: 0000-0002-0615-0144*

Мавлянов Фарход Шавкатович

*тиббиёт фанлари доктори, Самарқанд давлат тиббиёт
университети болалар жаррохлиги кафедраси доценти
ORCID ID: 0000-0003-2650-4445*

Акбаров Миршавкат Мирломинович

*тиббиёт фанлари доктори, В.Ваҳидов номидаги
Республика ихтисослаштирилган жаррохлик маркази*

Саидов Саидамир Аброрович

*тиббиёт фанлар доктори,
Тошкент фармацевтика институти
ORCID ID: 0000-0002-6616-5428*

Бабалжанов Ойбек Абдужаббарович

*тиббиёт фанлари доктори, Тошкент педиатрия
тиббиёт институти, Тери-таносил, болалар
тери-таносил касалликлари ва ОИТС
ORCID ID: 0000-0002-3022-916X*

Теребаев Билим Алдамуратович

*тиббиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент
педиатрия тиббиёт институти Факультет болалар
хирургия кафедраси. **ORCID ID:** 0000-0002-5409-4327*

Юлдашев Ботир Ахматович

*тиббиёт фанлари номзоди,
Самарқанд давлат тиббиёт университети
№2-сон Педиатрия, неонатология ва болалар
касаликлари пропедевтикаси кафедраси доценти.
ORCID ID: 0000-0003-2442-1523*

Ибрагимова Малика Худайбергандовна

*тиббиёт фанлари доктори, профессор
Тошкент давлат стоматология институти
ORCID ID: 0000-0002-9235-1742*

Рахимов Нодир Махамматкулович

*тиббиёт фанлари доктори, Самарқанд давлат
тиббиёт университети, онкология кафедраси доценти
ORCID ID: 0000-0001-5272-5503*

Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналлов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

14. **Ismoilov I. Ortik, Korzhavov O. Sherali, Suleymanov I. Remzi, Kuvondikov B. Golib Bedirasulovich.**
THE THYMUS GLAND MORPHOLOGICAL ASPECTS IN CHILDREN.....99
15. **Mustafoev Zafarjon, Olimova Aziza**
MORPHOLOGICAL AND MORPHOMETRIC PARAMETERS OF THE LIVER OF WHITE OUTBREED RATS SUFFERING EXPERIMENTAL CRANIO-BRAIN INJURY AFTER MEDICAL CORRECTION.....107
16. **Nortaeva A.Nukufar, Axmedova M.Sayora, Nortaev B.Azamat**
ANTHROPOMETRY MEASUREMENTS OF THE FACIAL-MAXIMAL SYSTEM IN CHILDREN OF DIFFERENT AGES.....114
17. **Hamdamova T. Muhayyo, Nurulloyev O.Sukhrob**
MORPHOLOGY OF WHITE RATS KIDNEY UNDER ACUTE RADIATION.....119
18. **Oripov S.Firdavs, Kholkhozhaev I.Farrukh, Mayusupova M.Bivifotima**
MORPHOLOGY OF APUDOCYTES OF THE EPITHELIUM OF THE MUCOUS MEMBRANE OF THE SMALL INTESTINE OF RABBITS OF THE POST-REPRODUCTIVE PERIOD.....125
19. **Nurulloyev O.Sukhrob**
SPECIFIC CHARACTERISTICS OF MORPHOLOGICAL CHANGES IN THE KIDNEYS OF LABORATORY ANIMALS AFTER CHRONIC RADIATION.....132
20. **Yusupova A. Nargiza, Oripov S. Firdavs**
FUNCTIONAL CHANGES OF THE STOMACH UNDER THE INFLUENCE OF ENERGY DRINKS AND THEIR CORRECTION.....137

NEUROLOGY

21. **Khakimova Z. Sohiba, Khamdamova K. Bakhora, Kodirov A. Umid**
LABORATORY DIAGNOSTICS OF INFLAMMATORY METAMORPHISM AND MARKERS OF ENDOTHELIAL DYSFUNCTION IN PATIENTS WITH CHRONIC PAIN SYNDROME WITH BRUCellosis GENESIS DORSOPATHY.....153
22. **Kim A. Olga**
ETIOPATOGENETIC AND CLINICAL NEUROLOGICAL FEATURES OF ISCHEMIC STROKE IN YOUNG PEOPLE DEPENDING ON HETEROGENEITY.....160

ONCOLOGY

23. **Alimkhodzhaeva T. Lola, Nishanov A. Doniyor, Bozorova M. Lutfiyahon, Norbekova Kh. Munira**
CLINICAL SIGNIFICANCE OF CHANGES IN THE RECEPTOR STATUS IN TUMORS OF THE ACCESSORY LOBE OF THE MAMMARY GLAND.....168
24. **Minnulin R. Irkin**
PLASTIC PROSTHETIC SURGERY OF THE BREAST IN DISEASES OF THIS BODY..174
25. **Khasanov S. Ulugbek, Makhamadjanova A. Shakhnoza, Yusupbekov A. Akhrorbek**
MODERN VIEWS FOR THE PROBLEM OF LARYNGEAL PRECARCINOMA DISEASES.....180
26. **Shakhanova Sh Shakhnoza, Rakhimov M. Nodir, Tursunov S. Sherali, Ergashev E. Abdulatif, Davronov E.Eshboy**
MELANOMA OF THE SKIN AND PREGNANCY.....187

OPHTHALMOLOGY

27. **Ulugbekova J. Gulrukh, Adkhamov A. Shokhjakhon**
COMPARATIVE ANALYSIS OF GROWTH INDICATORS OF THE EYE SOCKET IN SUBJECTS AGED 7-12 YEARS LIVING IN ANDIJAN CITY AND IZBOSKAN DISTRICT.....197

NORTAEVA Nilufar Abdiraximovna
AKHMEDOVA Sayyora Muhamadovna
NORTAEV Azamat Begmatovich
Tashkent Medical Academy

ANTHROPOMETRY MEASUREMENTS OF THE TOOTH MAXILLARY SYSTEM IN CHILDREN OF DIFFERENT AGES

For citation: Nortaeva A.Nukufar, Axmedova M.Sayora, Nortaev B.Azamat. ANTHROPOMETRY MEASUREMENTS OF THE FACIAL-MAXIMAL SYSTEM IN CHILDREN OF DIFFERENT AGES// Journal of Biomedicine and Practice. 2023, vol. 8, issue 1, pp.

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.0000000>

ANNOTATION

The article provides information about changes in the maxillofacial system of children of different ages with hypothyroidism, as well as its consequences. We used the Bunak method to measure the anthropometry of the face-jaw system. We compared the anthropometric indicators of healthy and hypothyroid children of different ages and studied the differences between them.

Keywords: hypothyroidism, normal, healthy, sick, girl, boy, diagram

NORTAYEVA Nilufar Abdiraximovna
AXMEDOVA Sayyora Muxamadovna
NORTAYEV Azamat Begmatovich
Toshkent tibbiyot akademiyasi

TURLI YOSHDAGI BOLALARDA YUZ-JAG` SISTEMASINING ANTROPOMETRIYASI O`LCHAMLARI

ANNOTATSIYA

7 yoshdan 18 yoshgacha bo`lgan sog`lom va gipotireoz tashhisli jami 90 nafar o`g`il va qiz bolalarning yuz jag` tizimining antropometrik o`lchovlari o`tkazildi va solishtirildi. Olingan ma`lumotlar tahlili gipotireoz holatidagi o`g`il bolalarda sog`lom bolalarga qaraganda antropometrik ko`rsatkichlarning o`sishdan orqada qolishi aniqlandi. Bu o`zgarishlar asosan 9 sinf bolalarda yaqqol namoyon bo`ldi.

Kalit so`zlar: gipotireoz, yuz jag` tizimi antropometriyasi, postnatal ontogenez

НОРТАЕВА Нилуфар Абдирахимовна
АХМЕДОВА Сайёра Мухамадовна
НОРТАЕВ Азамат Бегматович
Ташкентская медицинская академия

АНТРОПОМЕТРИЧЕСКИЕ ИЗМЕРЕНИЯ ЗУБОЧЕЛЮСТНОЙ СИСТЕМЫ У ДЕТЕЙ РАЗНОГО ВОЗРАСТА

АННОТАЦИЯ

В статье представлены сведения об изменениях челюстно-лицевой системы у детей разного возраста при гипотиреозе, а также его последствиях. Мы использовали метод Бунака для измерения антропометрии челюстно-лицевой системы. Мы сравнили антропометрические показатели здоровых и гипотиреоидных детей разного возраста и изучили различия между ними.

Ключевые слова: гипотиреоз, норма, здоровый, больной, девочка, мальчик, диаграмма.

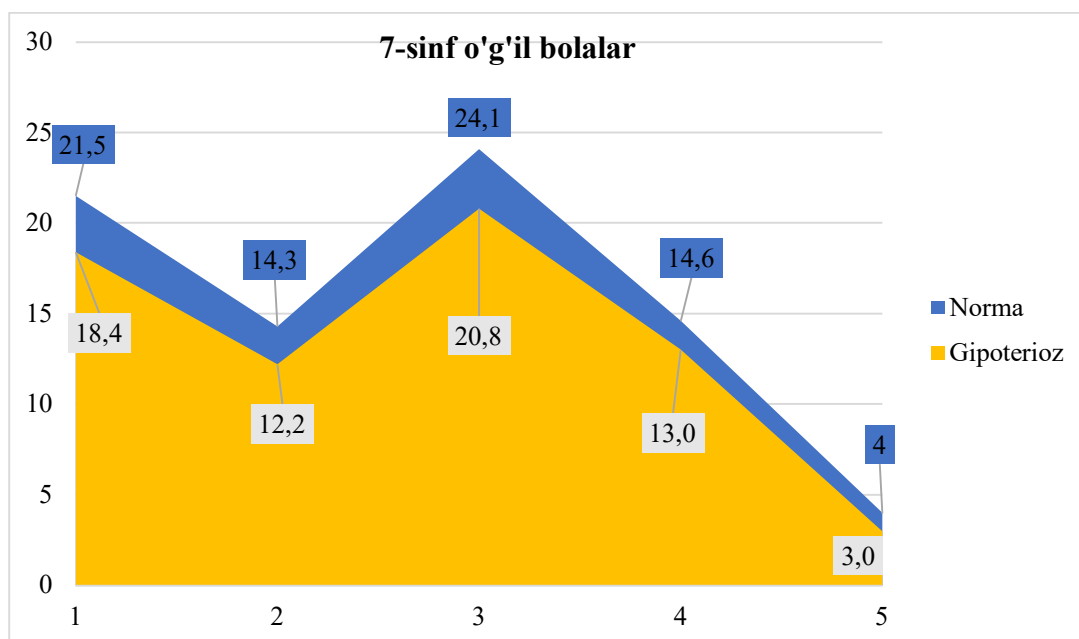
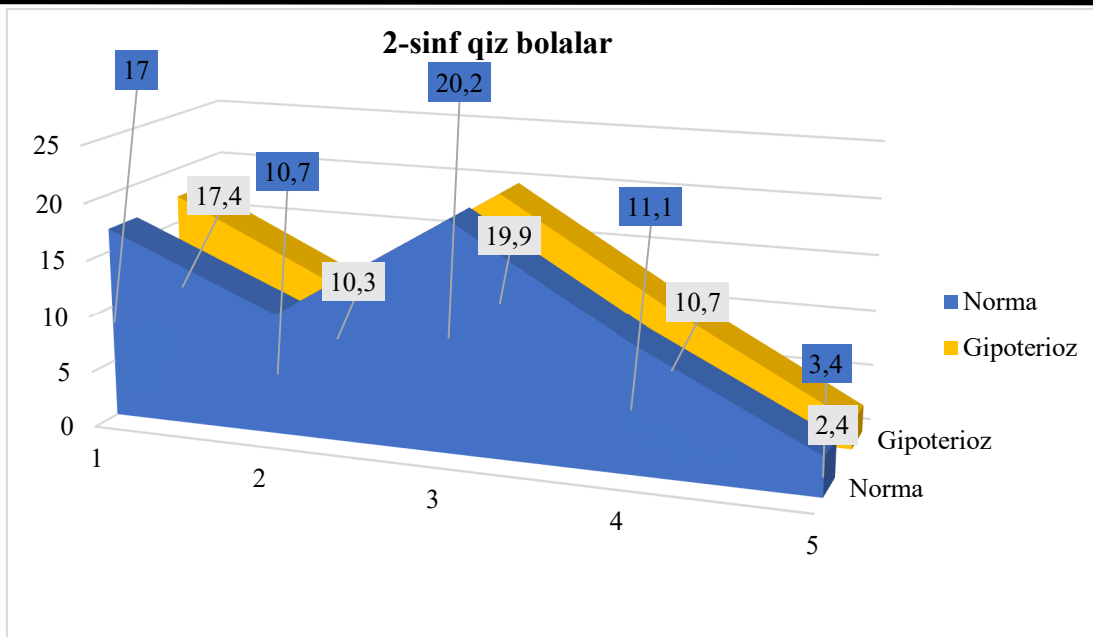
Bugungi kunda gipotireoz noinfeksion kasallik sifatida dunyoning ko'plab mamlakatlariga kirib borgan (1, 2). Shuningdek, bizning respublikamiz aholisining ham katta qismini qamrab olgan (3, 4). Gipotireozda nafaqat metabolizm, immunoreaksiyalar balki, tayanch-harakatlanish sistemasida ham o'zgarishlar sodir bo'ladi (5, 6). Ayniqsa, bu o'smir yoshdagi bolalarning yuz-jag' sistemasining antropometriyasida yaqqol seziladi (2, 5). Endokrin tizim muammolarining stomatologik kasalliklarga sabab bo'lishini bir qancha olimlar o'rgangan. Bu ilmiy manbalarda endokrin tizim kasalliklarining og'iz bo'shlig'i kasalliklari bilan bog'liqligi ilmiy asoslangan (6, 7).

Tadqiqotning maqsadi. Turli yoshdagi bolalarda yuz-jag' sistemasining antropometriyasi o'lchamlarini o'rganish.

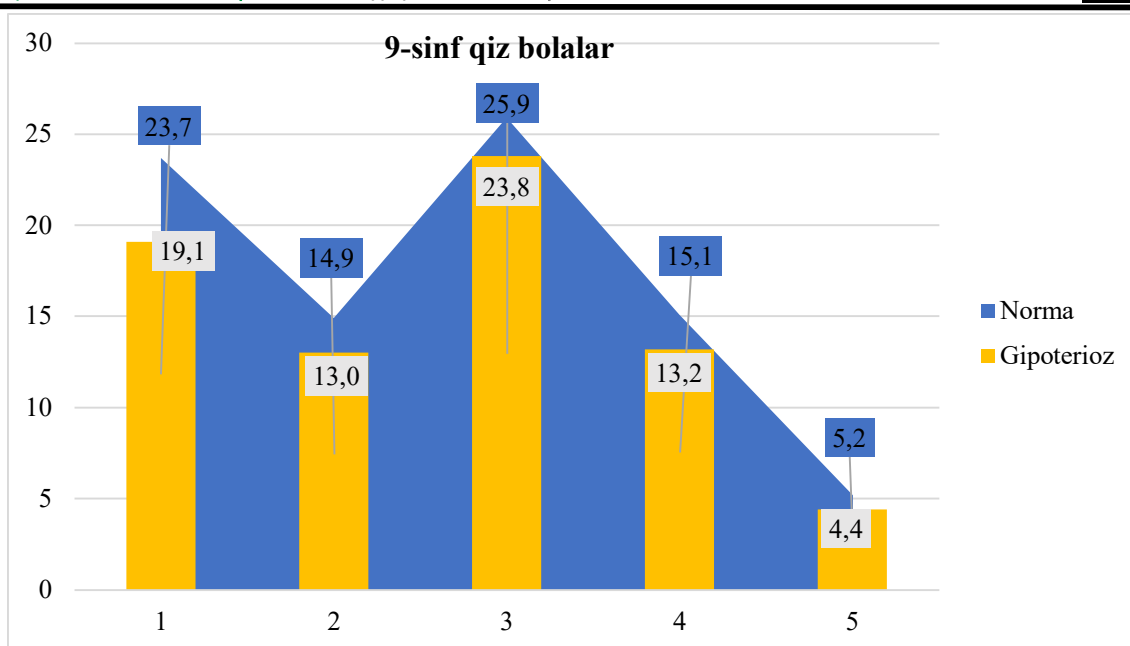
Tadqiqot materiallari va usullari. Sefalometrik tekshiruv Bunak V.V. usuli bo'yicha o'tkazildi. Bunak antropometrik tadqiqotlar uchun barcha talab va tavsiyalarga muvofiq boshning parametrlarini o'lchash uchun metrologik tekshirishdan o'tgan standart asboblardan ishlatildi, ya'ni zich asosda elastik o'lchash tasmasidir. Antropometrik tadqiqot boshni orbital-quloq (Frankfurt) gorizontalligiga qo'yib, asosiy nuqtalar orasidagi 21 parametrlarni o'lchashdan iborat. Olingan ma'lumotlar pasport qismi va antropometrik xususiyatlar bo'limini o'z ichiga olgan maxsus ishlab chiqilgan xaritaga kiritildi. Boshning miya va yuz tuzilishi parametrlarini o'lchash usulidir. Biz antropometrik ko'rsatkichlarni baholash uchun maktab yoshidagi bolalarni oldik. Bunda sefalometrik tekshiruv Bunak V.V. usulidan foydalandik. 7 yoshdan 18 yoshgacha bo'lgan 90 nafar bolani qabul qildik. Biz ularni 3 guruhga ajratdik. Birinchi guruh 2-sinf bolalari (7-10 yosh), ikkinchi guruh bolalari, 7-sinf bolalari (11-14 yosh), uchinchi guruh, 9-sinf (15-18 yosh) bolalarini oldik. Biz ularni yana 2 guruhga ajratdik: o'g'il bolalar va qizlar. Bunak V.V. usuli 21 parametrdan iborat bo'lib, shundan biz yuz-jag' antropometriyasiga oid bo'lgan 5 ta ko'rsatkichni tanlab oldik. Har bir guruhda 1) Yuzning fiziognomik balandligi 2) Yuzning morfologik balandligi 3) Yuzning morfologik kengligi 4) Yuzning yuqori chuqurligi 5) Pastki jag'ning balandligi o'rganildi.

Tadqiqot natijalari. Maktab yoshidagi 2-sinf o'g'il bolalarining (7-10 yoshli) yuzining fiziognomik balandligi o'rtacha $18,7 \pm 0,5$ mm ni tashkil etdi. Xuddi shu yoshdagi o'g'il bolalar yuzining o'rtacha morfologik balandligi $12 \pm 0,12$ mm, yuzning morfologik kengligi $22 \pm 0,8$ mm, yuzning yuqori chuqurligi $13 \pm 0,7$ mm, pastki jag'ining balandligi $3,5 \pm 1,1$ mm. Bu yoshdagi qizlarda bu ko'rsatkichlar o'rtacha quyidagi parametrlarga teng edi: yuzning fiziognomik balandligi o'rtacha $17 \pm 0,9$ mm, yuzning morfologik balandligi o'rtacha $10,7 \pm 0,3$ mm, yuzning morfologik kengligi $20,2 \pm 1,3$ mm, yuzning yuqori chuqurligi $11,1 \pm 0,5$ mm, pastki jag'ning balandligi esa $3,4 \pm 0,6$ mm ekanligi aniqlandi.

Maktab yoshidagi 7-sinf o'g'il bolalarida (11-14 yosh) yuzning fiziognomik balandligi o'rtacha 15% ga oshganligi aniqlandi. Shu yoshdagi o'g'il bolalarning yuzining morfologik bo'yi 19 foizga, yuzning morfologik kengligi 10 foizga, yuzning yuqori chuqurligi 12 foizga, pastki jag'ning balandligi 12 foizga oshgani qayd etildi. 14 foizga oshdi. Bu ko'rsatkichlar o'sha yoshdagi qizlarda quyidagi ko'rsatkichlarga teng edi: yuzning fiziognomik bo'yi 28% ga, yuzning morfologik balandligi 24% ga, yuzning morfologik kengligi 16% ga, yuqori. yuzning chuqurligi 22% ga, pastki jag'ning balandligi esa 26% ga oshdi.

Aniqlanishicha, maktab yoshidagi 9-sinf o'g'il bolalarida (15-18 yosh) yuzning fiziognomik balandligi o'rtacha 37 foizga oshgan. Xuddi shu yoshdagi o'g'il bolalarning yuzining morfologik bo'yi 26% ga, yuzning morfologik kengligi 22% ga, yuzning yuqori chuqurligi 18% ga, pastki jag'ning balandligi o'sganligi hisoblab chiqilgan. 42 foizga oshdi. Bu ko'rsatkichlar o'sha yoshdagi qizlarda quyidagi ko'rsatkichlarga teng edi: yuzning fiziognomik balandligi 9% ga, yuzning morfologik balandligi 12% ga, yuzning morfologik kengligi 11% ga, yuqori. yuzning chuqurligi 12% ga, pastki jag'ning balandligi esa 21% ga oshdi. Gipotireoz bilan og'rigan 2-sinf o'g'il bolalarning yuzining fiziognomik balandligi sog'lom bolalarnikiga nisbatan sezilarli darajada o'zgarmaganligi va 6% ni tashkil etgani qayd etildi. Xuddi shu yoshdagi o'g'il bolalarning yuzining morfologik balandligi sezilarli darajada o'zgarishsizligi aniqlandi 3%. Aniqlanishicha, yuzning morfologik kengligi 1% ga, yuzning yuqori chuqurligi 5% ga, pastki jag'ning balandligi esa sezilarli darajada 25% ga oshgan. Ushbu ko'rsatkichlar shuni ko'rsatdiki, xuddi shu yoshdagi gipotireozli qizlarda yuzning fiziognomik balandligi sog'lom bolalarnikiga nisbatan o'zgarmagan, yuzning morfologik balandligi 4% ga, yuzning morfologik kengligi 2% ga sezilarli darajada o'zgarmagan, yuzning yuqori chuqurligi 4% ga, pastki jag'ning balandligi esa 42% ga sezilarli darajada oshdi.

Gipotireoz bilan og'rikan 7-sinf o'g'il bolalarning yuzining fiziognomik balandligi sog'lom bolalarnikiga nisbatan sezilarli darajada o'zgarmaganligi va 17% ni tashkil etgani qayd etildi. Xuddi shu yoshdagi o'g'il bolalarning yuzining morfologik balandligi ham 17% ni ko'rsatdi. Yuzning morfologik kengligi 16% ga, yuzning yuqori chuqurligi 12% ga, pastki jag'ning balandligi sezilarli darajada 33% ga oshgani kuzatildi. Ushbu ko'rsatkichlar shuni ko'rsatdiki, xuddi shu yoshdagi gipotireozli qizlarda yuzning fiziognomik balandligi sog'lom bolalarga nisbatan 17% ga sezilarli darajada o'zgargan. Aniqlanishicha, yuzning morfologik balandligi 10% ga, yuzning morfologik kengligi 7% ga, yuzning yuqori chuqurligi 11% ga, pastki jag` balandligi esa 48% ga sezilarli darajada oshgan.

Gipotireoz bilan og'rikan 9-sinf o'g'il bolalarning yuzining fiziognomik balandligi sog'lom bolalarnikiga nisbatan sezilarli o'zgarmaganligi va 22% ni ko'rsatganligi qayd etildi. Xuddi, shu yoshdagi o'g'il bolalarning yuzining morfologik balandligi ham 11% ni qayd etdi. Aniqlanishicha, yuzning morfologik kengligi 8% ga, yuzning yuqori chuqurligi 15% ga, pastki jag'ning balandligi sezilarli darajada 35% ga oshgan. Ushbu ko'rsatkichlar shuni ko'rsatdiki, xuddi shu yoshdagi gipotireoz bilan og'rikan qizlarda yuzning fiziognomik balandligi sog'lom bolalarga nisbatan 24% ga sezilarli darajada o'zgargan. Ta'kidlanishicha, yuzning morfologik balandligi 15% ga, yuzning morfologik kengligi 9 % ga, yuzning yuqori chuqurligi 14 % ga, pastki jag'ning balandligi sezilarli darajada 18 % ga oshgan.

Xulosa. 1. Bizning tadqiqotimiz natijasida gipotireoz bilan og'rikan bolalarda normaga nisbatan ko'rsatkichlarning pasayishi kuzatildi.

2. Yuz-jag' tizimidagi o'zgarishlar 9-sinf bolalarida, ayniqsa, o'smirlik yoshiga yetganida aniq kuzatildi.

3. Yuz-jag' tizimidagi o'zgarishlar gipotireoz bilan og'rikan 7-sinf o'g'il bolalarda yaqqol o'zgarishlar aniqlandi.

IQTIBOSLAR | ЧОККИ | REFERENCES:

1. Mirzamuxamedov O.X., Akhmedova S.M. Modeling of toxic myocarditis on the background of hypothyroidism // Medical Information. - Tashkent, 2019, № 5. - P. 56–59.
2. Mirsharopov U.M. ; Usmonov R.J. ; Teshayev O.R. Mirzamuhammedov O.Kh. Akhmedova S.M. et al. Morphological change of myocardium in hypothyroidism // Central Asia Journal of Medicine - 2020, № 1 - p. 71–83.
3. Mirzamukhamedov O.Kh., Mirsharopov U.M., Sodikova Z.Sh., Akhmedova S.M., Khatamov A.I., Mirzabekova O.A. Especially the development of myocarditis in hypothyroidism in

- postnatal ontogenesis // Indian Journal of Forensic Medicine & Toxicology - 2020, Vol. 14, № 4 - p. 7737–7745.
4. Nortaeva N.A., Nortaev A.B. Морфологические изменения зубов на фоне экспериментального гипотиреоза // Актуальные вопросы современных научных исследований.-Dushanbe 2022.-P 168.
 5. Nortaeva N.A., Akhmedova S.M., Nortaev A.B., Morphological changes in the teeth adolescent children with hypotireosis // Problems of biology and medicine. - Samarkhand, 2022. - P 270.
 6. Akhmedova S.M., Nortaeva N.A., Morphological changes in the dental in experimental hypotireosis // Collection of materials of the scientific and practical conference of young scientists with international participation, dedicated to the 100 th anniversary of the Tashkent medical academy, «Innovative approaches in medicine» - Tashkent -2022.-P 51.
 7. Nortaeva N.A., Akhmedova S.M., Nortaev A.B., To study the morphological changes in the tooth against the background of experimental hypothyroidism // Republican scientific-practical conference « Actual problems of microbiology » - Tashkent -2022.-P 148.
 8. Rizaev J. A., Khazratov A. I., Iordanishvili A. K. Morphofunctional characteristics of the mucous membrane of the masticatory apparatus in experimental carcinogenesis //Russian Journal of Dentistry. – 2021. – Т. 25. – №. 3. – С. 225-231.